

Forfatter: Falster, Christian

Titel: Udrag fra LÆRDOMS LYSTGAARD ELLER ADSKILLIGE DISCURSER FØRSTE PART

Citation: Falster, Christian: "Lærdoms Lystgaard eller Adskillige Discursor", i Falster, Christian: *Lærdoms Lystgaard eller Adskillige Discursor*, udg. af JØRGEN OLRİK , 1919-20, s. 216. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-falster01-shoot-idm140591133516272/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Lærdoms Lystgaard eller Adskillige Discursor

sirede med adskillige Figurer, iblandt hvilke man kan se Ærbarhedens Billede smukt afmalet, beskue de menneskelige Pletter vanhødelige indtil Skam og Haanhed, og læse de Ting forborgent beskrevne, som høre til det menneskelige Selskabs Tarv og Nytte.«

XLVI

OM BETHESDA.

EN overmaade flittig ung Mand med et særdeles fint Hoved^{a)}, fordum min Discipel, senere Alumnus ved et Collegio i Kjøbenhavn, vilde efter Universitetets Skik skrive en Disputats og havde længe ved sig selv overvejet den ene og den anden Materie, i hvilken han kunde godtgøre de Lærde sin Flid, med Fordel sætte sin Veltalenheds Kræfter paa Prøve, og ved sin Skarpsindighed viade sig Yndest hos Læserne. Jeg var paa den Tid kaldet til Kjøbenhavn for visse Forretningers Skyld og traf ham en Dag i hans Studerekammer, noget nedslagen og saa at sige opslugt af Betragtningernes Uro; og da jeg venlig spurgte ham, hvisaarsag han drog saa mange Rynker i Panden, svarede han, at det gik ham omtrent som *Julio Secundo* hos *Quintilianum*^{b)}, hvilken trods al Umage ej kunde finde Indgangen til den Materie, som han havde foresat sig at skrive om. »Jeg sidder altsaa her,« sagde han, »tvivlraadig mellem den academiske Øvelses forskellige

Overvejelser, jeg vakler og drages hid og did. Jeg havde nu for det første besluttet med mig selv at skrive om Tyveri hos Israæliterne, og søge et uformodet Forsvar derfor i selve de gamle Ægypteres Forordninger, hos hvilke vitterligt alle Tyverier vare tilladte og ustraffede^{c)}. Dernæst havde jeg overvejet med mig selv at examinere hin dunkle gamle Sædvane: Leviternes Rørelser for GUDs Aasyn^{d)}, hvilken jeg nu omsider med den berømmelige *Buxtorfio*^{e)} bekender og forstaaer at ligge over min Dømmekraft og Forstand. Siden fik jeg i Sinde at ransage noget angaaende Bethesda Dam hos *Johannem*^{f)}, af hvilket du ser de første Linjer antegnede i denne simple Notitsbog. Men du«, farer han fort, »kom du mig til Hjælp i min Tvivlraadighed, hold Mønstring og proponeer mig en Materie.« Da tilstod jeg, at Mandens Raad om at oplyse Bethesdæ Antiquiteter befaldt mig meget vel, og bad om at faa overgivet den Notitsbog, i hvilken han havde udskrevet sit Concept til hele den liden Antegnelse. Dens Indhold var, saa vidt jeg da mindes, saafunde: Han havde altsaa i det første Capitel sat sig for at disputere om Oprindelsen til Navnet *Bethesda*, om det paa Syrisk burde læses som *Godhedens Hus*, fordi GUD i det øvede sin Barmhjærtighed, eller *Udgydelsens Hus*, fordi Offerdyrene i det plejede at toes, eller, som andre mene, fordi Regvandet løb sammen paa dette Sted^{g)}. I det andet skulde der afhandles om denne Dams Beliggenhed i Jerusalems nærre Del ved *Hjordens Port*, som i Højsangen VI,14 (eller VII,4) kaldes *manges Datter*, det er: meget

folkerig^{b)}; i det tredje om dens Udseende, hvilket Hieronymus^{d)} afskildrer saalunde: *Bethesda, en Dam i Jerusalem, som kaldtes Faaredammen; den havde fordum fem Buegange, og der vises tvende Søer, af hvilke den ene plejer at fyldes med Regnvand, medens den anden paa en mærkelig Maade er rød af Fårve, ret som om den ved sine blodige Vande viser Tegn paa hvad den fordum tjente til; thi der siges, at Offerdyrene plejede at toes i den af Præsterne, hvoraf den ogsaa har faaet sit Navn.* — I det fjerde skulde skrives om dette Vands guddommelige Kraft, hvilken, naar det rørtes af Engelen, gengav Folk deres Helse; hvorom Autor ej alene havde søgt Vidnesbyrd i *Johannis Evangelio*^{e)}, men ogsaa i hint apocryphe *Nicodemi Evangelio*^{f)}, hvor disse Ord læses: *Men en anden af Jøderne sprang op og bad Landshøvdingen (Pilatum), at han vilde høre et Ord. Landshøvdingen sagde: Sig frem hvad du vil sige. Han sagde: Jeg har i otte og tredive Aar ligget i Jerusalem ved Faaredammen, ventende paa Helbredelsen ved Engelenes Komme, som oprørte Vandet fra Tid til anden; og hvo der først nedsteg i Vandet, efter at det var blevet rørt, blev helbredet for al Svaghed. Og der fandt Jesus mig vanmægtig og sagde til mig: Vil du vorde sund? Og jeg svarede: Herre, jeg har Ingen, som kan bringe mig ned i Dammen, naar Vandet bliver oprørt. Og han sagde til mig: staa op, tag din Seng og gaa. Og jeg blev straks sund, tog min Seng og gik.* — Da jeg havde gennemset dette temmelig grove Begreb af Bethesda, adspørger min unge Ven mig for Alvor, om jeg vidste denne Art af Materie forud indtagen af nogen anden? Men jeg tilstod, at jeg slet

ingen vidste; med mindre det skulde være af den højagtbare *Relando* i hans *Palæstina*^{g)}; og da vi toge denne Bog i Hænde (det være sagt uden Forklejnelse af hin høj lærde og uforlignelige Mands gode Navn og Rygte), gik vi lige kloge bort derfra. Han fortæller: om han ikke turde paaregne nogen Hjælp af min Læsning i de gamle Skrifter? »Nej», siger jeg, »thi hos *Strabonem*, som ej uden Omhu har givet Underretninger om Jerusalem, hos *Plinius*, *Isidorum*^{h)} eller andre gamle Skribenter findes, saa vidt jeg da husker, *Bethesda* ikke omtalt; medmindre *Tertullianus* kan være dig til Nytte, hvilken har efterladt et bekendt Sted om Bethesda's Forfald efter Christi Tid. Bogen fremtoges, og ud af den afskrevet disse Ordⁱ⁾: *Bethesda* (gemenlig, men urigtigt, *Bethsaida*) *Dam* helbredte lige til Christi Komme Sygdomme i Israel, men aflod siden med sine Velgerninger, da Herrens Navn bespottedes af dem (Jøderne) saa Følge af deres Frentheden i deres Galenskab. Endelig erindrede jeg Manden om, at Omtalen af Engelen, der oprører Vandet, undertiden har været forbigangen i visse Haandskrifter af *Johanne* (saa som *Hammondus*, *Simonius*^{j)} og andre lære), hvilken dog de ældste og til vore Dage bevarede Haandskrifter uvægerlig siges at fastholde. — Imidlertid skiltes vi endelig ad; men da en pludselig Lykens Omskiftelse kom imellem, der forfremmede vor unge Mand til uventet Hæder og Ære^{k)}, forfaldt, udtørredes og hensvandt vort *Bethesda* i en Hast for anden Gang.